

Perspective

SICĂ ALEXANDRESCU :

„...un teatru național e obligat să fie o căldă și întrarișată universitate etică”

RADU BELIGAN :

„...oamenii de teatru au datoria să vegheze cu strășnicie ca nimic să nu altereze integritatea morală a vieții artistice...”

PAUL BORTNOVSCHI :

„...cînd nu visăm destul, cînd nu gîndim viitorul pe distanțe destul de mari, sîntem depășiți de realitate...”

LIVIU CIULEI :

„Doresc teatrului românesc, într-un peisaj complex de literatură dramatică, mari opere de teatru politic”

LUCIA DEMETRIUS :

*„...bănuiesc, sper, cved că dramaturgia
anilor viitori își va păstra rădăci-
nile sănătoase, optica robustă, va
afirma viața...”*

LUCIAN GIURCHESCU :

*„...a oferi maselor nu simple divertis-
mente, ci opere care prin valoarea
lor intrinsecă să acorde spectatoru-
lui criterii majore de apreciere și
selecție...”*

TEODOR MAZILU :

*„Partidul nostru, care se opune ori-
cărei forme de birocratism, stagnare
și îndepărtare de viață, cheamă pe
scriitori să participe la dificila și no-
bila bătălie de perpetuă educare a
masei...”*

CRIN TEODORESCU :

*„Nu putem crește originali decât pe
o rădăcină trainică. Avem nevoie de
clasicitate !”*

Teatrul românesc contemporan este o realizare a culturii noastre socialiste. Momentul actual marchează o nouă etapă în dezvoltarea acestei arte la noi și perspectivele care se deschid în fața creației teatrale se dovedesc deosebit de promițătoare. Ținând seama de această treaptă de maturizare, în pragul căreia ne aflăm, am rugat pe câțiva oameni de teatru să-și formuleze dezideratele mai apropiate sau mai îndepărtate, legate de evoluția profesiei lor, considerând că însăși calitatea visurilor, pe care ni le putem îngădui astăzi, constituie un omagiu adus revoluției culturale și îndrumării artei românești de către partid.

● ÎNALTA TRIBUNĂ A SCENEI NAȚIONALE

Se va implini curînd un veac de cînd geniul eminescian — cu prilejul unei cronici dramatice consacrate *Revizorului general* — dădea teatrului definiția sa cea mai adecvată: școală a caracterelor, a virtuților civice, a unei înalte și intransigente morale cetățenești și patriotice. Această definiție, dacă e profund recomandabilă oricărui teatru, ne apare obligatorie pentru acele așezăminte ce sînt cinstite cu înalta titlatură de „teatre naționale”. Azi, mai mult ca oricînd, un „teatru național” e obligat să fie un focar de cultură, o tribună de la înălțimea căreia să-și ia zborul marile idei ale epocii, să însemne prin fiecare manifestare a sa și prin întreaga-i activitate o școală a dragostei de patrie, o caldă și intraripată universitate etică și artistică ale cărei lecții subtile și pasionante, lirice și patriotice, inspirate și îndelung și laborios studiate, să aprindă în inimile spectatorilor, emoționați și convingși, mari sentimente și nobile pasiuni; fiecare spectacol însemnînd un prilej de meditație responsabilă, o lărgire a universului de gîndire, un îndemn la realizarea prin fapte a idealurilor lumii socialiste. Nicăieri, umanismul socialist nu e mai îndrituit și mai obligatoriu ca pe o scenă a Teatrului Național, scenă ce trebuie să se transforme seral într-o tribună care să cheme sala la îndeplinirea cu un ceas mai devreme a îndatoririlor cetățenești, a obligațiilor ce revin fiecărui om ce are bucuria să trăiască într-o lume ce și-a făcut din dobîndirea fericirii tuturor, țelul său suprem.

Și poate că nicăieri mai puțin ca pe o scenă a unui teatru național n-au justificarea să-și găsească locul acele piese care cheamă la indiferență, la resemnare, la reflecții sterile și deprimante, la dezlegarea unor ecuații ambigue, la experimente inutile și facile, la reprezentatii gratuite, lipsite de mesaj. Scenă a caracterelor eroice și devotate marilor idei, Teatrul Național e chemat, prin însăși menirea lui, să fie un tezaur al comorilor noastre literare naționale. Nu e de conceput ca un asemenea teatru să nu-i înfățișeze, rînd pe rînd, stagiune de stagiune, în haine neostenit înnoite, pe Alecsandri și Caragiale, pe Hașdeu, Delavrancea și Davila, pe un autor atît de fecund și generos în dragostea lui de patrie ca Nicolae Iorga. Acești mari clasici se impun a fi reprezentați prin bogăția gîndirii lor, pentru respectul pe care l-au vădit față de arta realistă, pentru comoara de grai pe care o aduc în operele lor. Să nu uităm că fiecare stagiune aduce la teatru un nou contingent de spectatori. Copiii care acum un an îi învățau pe acești clasici la școală, în orașelul lor, sînt anul acesta studenți în marile centre și spectatorii noștri. Să le arătăm, în spectacole exemplare, ce rezervor inepuizabil de înțelepciune, patriotism și noblețe sufletească, ce exemple de artă aleasă și nemuritoare oferă literatura noastră clasică.

Un teatru național mai este obligat la o selecție activă, inteligentă, devotată a valorilor culturale create între cele două războaie mondiale. Multe din operele acestor scriitori și mulți scriitori din rîndurile acestora se vor așeza mîine printre clasici. Victor Eftimiu și Camil Petrescu, Alexandru și Nicolae Kirîțescu, Tudor Mușatescu, Mihail Sebastian și G. M. Zamfirescu, Andrei Corteanu, Mircea Ștefănescu, Mihail Sorbul și Gh. Ciprian, Victor Ion Popa și Liviu Rebreanu, Ion Luca și Gib Mihăescu (autorii au fost enumerați fără vreo ordine preferențială) ne-au dat o operă dramatică interesantă, vie, plină de idei, scrisă într-o admirabilă limbă de teatru, piese ce se pot oricînd transforma în spectacole care să pasioneze.

S-a creat de la 23 August 1944 încoace o bogată literatură dramatică. Multe piese scrise în această epocă au și fost numite „clasice” ale vicinii noastre. E o obligație a teatrelor naționale de a avea înscrise în repertoriile lor permanente lucrări ca *Citadela sfărâmată*, *Mielul turbat* sau *Trei generații*.

Și cu asta ne apropiem de o problemă nevralgică a repertoriilor teatrelor noastre naționale: repertoriul permanent. Este de datoria oricărui teatru național să nu uite acest comandament de temelie, acest țel al activității sale. Un repertoriu permanent, echilibrat, mereu înprospătat — mă refer la spectacol —, neconținut înnoit, care să reprezinte zestrea teatrului, averea lui și — de ce n-am spune-o? — obrazul lui. Din acest repertoriu permanent, completat an de an, nu pot lipsi marile capodopere ale culturii clasice universale. E greu de conceput un teatru național care să nu aspire să prezinte șirului neîntrerupt de spectatori ai sălilor sale, pe Sofocle sau Eschil, pe Aristofan sau Plaut, pe Terențiu sau Euripide. Și dacă nu înșirăm și alte nume ilustre ale culturii universale, dacă ne mărginim la Shakespeare sau Molière, la Goethe sau Schiller, la Cehov sau — din epoca mai aproape de noi — la Shaw sau Lorca, e fiindcă această listă de nume e îndeajuns de bine cunoscută ca să se impună singură într-un repertoriu care să stea pe temelia unei gândiri competente, prevăzătoare, echilibrate și armonice. Un repertoriu care să combine grija gospodărească cu interesele teatrului, simțul perspectivei cu ambiția de a crea mari spectacole, împletindu-le în același timp cu permanenta preocupare de a asigura marilor noștri actori prilejul de a se realiza în roluri memorabile și — mai ales — cu neîntreruptă și neslăbită atenție de a asigura cadrelor de actori tineri condițiile creșterii talentului lor.

Teatrele noastre naționale au preluat din mâinile înaintașilor o făclie strălucită. E obligația lor sacră de a o duce mai departe, într-o lumină sporită, în lumina vie și strălucitoare, incandescentă pe care o cere și impune timpul nostru socialist.

Sică Alexandrescu

artist al poporului

● PRESTIGIUL TEATRULUI ROMÂNESC

În trecut, teatrul, ca și celelalte forme ale artei, a fost afectat și infectat de un sistem de relații sociale caracterizat prin degradarea raporturilor umane. Iar ceea ce se vede mai greu în lumea prozatorilor sau a pictorilor sare în ochi și are repercusiuni directe și grave într-o artă care implică, prin însăși structura ei, un efort colectiv de creație.

Odată cu adâncile transformări social-economice din țara noastră, teatrul a parcurs și el un proces revoluționar, a cărui dimensiune exactă ne-o sugerează și locul pe care îl ocupă în viața noastră publică și prestigiul dobândit peste hotare. Examinând motivele care l-au înălțat în stima generală, va trebui întotdeauna să vorbim cu recunoștință despre condițiile de lucru ale actorului român, despre faptul că el a încetat a mai fi dependent de aceia pe care Cocteau îi numea „părinții abuzivi” ai teatrului, finanțatorii și impresarii, că scena nu mai are a se teme de „dictatura presei teatrale”. (Să nu se uite nici o clipă că și astăzi încă, în anumite țări, verdictul unui cronicar dramatic poate curma viața unui spectacol.) Consecințele noilor stări de lucruri sînt nebănuite de mari și ele se reflectă în relațiile dintre actori, dintre teatre, dintre presă și diverse ansambluri artistice. Normele socialiste de viață micșorează simțitor aria de desfășurare a cabalei, barează drumul imposturilor și ușurează substanțial ascensiunea și recunoașterea valorilor. Cum etic și estetic înseamnă pentru mine fețele aceleiași realități, nu pot despărți, nici un moment, noul climat artistic de reușitele mișcării noastre teatrale. În adevăr, dacă teatrul deține un rol de prim rang în cultura noastră, aceasta se datorește ansamblului de măsuri sociale și de revizuire etice inițiate și conduse de Partidul Comunist Român. Căci arta este un organism delicat și care, pentru a se dezvolta, are nevoie de adevăr și de căldură, de intransigență și de înțelegere. Cu un cuvînt, de conștiință. Și mi se pare că oamenii de teatru au datoria să vegheze cu strășnicie, ca nimic să nu altereze integritatea morală a vieții artistice, semnalînd fără cruțare abaterile și fenomenele de regresivitate, indiferent unde acestea s-ar localiza: în comportamentul unor actori sau al unor cronicari dramatice.

Am izbutit să primenim climatul moral al vieții artistice și să-l așezăm pe baze sănătoase. Discuțiile neprincipiale, polemice personale, intrigile și hărțuiețile reciproce